

Олексій Ляшенко

МІФ ПРО «ГАЛИЦЬКИЙ СЕПАРАТИЗМ»: ВИТОКИ І ПІДСТАВИ

У статті розглянуто класифікацію видів сепаратизму. Розкрито витoki міфу про «галицький сепаратизм». На основі аналізу соціологічних даних доведено, що наразі не існує прямих підстав для появи у Галичині сепаратистських настроїв, але за умови збігу ряду обставин потенційні загрози можуть виникнути.

Ключові слова: Галичина, регіон, ідентичність, сепаратизм.

Oleksii Lyashenko. The myth of «Galician Separatism»: Sources and Foundations. *The article is considered classification of types of separatism. The origins of the myth of the "Galichian separatism" are disclosed. It is proved on the basis of analysis of sociological data, that there is no direct reason for appearance in Galychyna separatist moods at the present time, but on condition of confluence of row of circumstances potential threats may arise.*

Key words: Galicia; region; identity separatism.

Протягом останніх трьох років проблема сепаратизму в Україні перейшла із розряду гіпотетичних до розряду практичних проблем нашої держави. Причому відбувається це у крайніх проявах – бойові дії (найзапекліші в Європі із часів Другої світової), окупація і анексія частини суверенної української території, визнаної міжнародним співтовариством. Отже, питання інших імовірних проявів сепаратизму є одним із ключових у будь-яких дослідженнях, присвячених вивченню регіоналістики, регіональних ідентичностей тощо. Аналіз цієї проблематики є актуальним і для України, оскільки сепаратизм є

загрозою для національної безпеки нашої держави. Наявні і потенційні сепаратистські тенденції потребують теоретичного і практичного дослідження.

Українські дослідники приділяють увагу вивченню проблематики сепаратизму. Зокрема, теоретичним аспектам поняття сепаратизму та підходів до його тлумачення присвятили свої праці В. Дівак, В. Наконечний, О. Цебенко, етнічні аспекти сепаратизму, зокрема такого його виду, як іредентизм, досліджує Н. Горло та інші.

Парадоксально, але так чи інакше проблематика сепаратизму стосується й такого регіону України, як Галичина. Перед тим, як торкнутися власне «галицького сепаратизму», потрібно побіжно зупинитися на тому, що, власне, слід розуміти під поняттям «сепаратизм», які є його різновиди, аби уникнути спекуляцій самим поняттям.

Типологія сепаратизму є різноплановою і залежить від різних критеріїв: сфера прояву, кількість акторів, ідеологічна основа, цілі, динаміка розвитку, соціальне значення, тривалість і особливості прояву.

Залежно від сфери прояву сепаратистських тенденцій можна виокремити їхні чотири основні типи: політичний, економічний, правовий та ідеологічний [1, с. 46]. Під політичним сепаратизмом розуміється певний різновид політичної опозиції, мета якої – виокремлення частини території держави з метою створення нового або приєднання до вже існуючого державного утворення (так званий іредентизм). Особливістю політичного сепаратизму, порівняно з іншими видами, є вимога територіального відокремлення як єдиного способу розв'язання політичних проблем [2, с. 3].

Визначальною рисою економічного сепаратизму є намагання регіону вийти із загальнодержавної економічної системи, розірвати господарські зв'язки, що може супроводжуватися самоізоляцією чи переорієнтацією на зовнішньоекономічних партнерів [1, с. 47]. Насамперед це притаманно для регіонів, що мають більш потужний (порівняно з іншими регіонами держави) економічний потенціал. Приклади такого прояву сепаратизму – Придністров'я у Молдові або рух за відокремлення Північної Італії.

Правовий сепаратизм полягає у встановленні та використанні в регіоні системи правових норм, спеціально не узгоджених із загально-

державними. Власне, класичним прикладом є «парад суверенітетів» і «війна законів» у СРСР наприкінці 1980-х років [1, с. 47].

Ідеологічний сепаратизм ґрунтується на пріоритеті регіональних інтересів над загальнодержавними та поширенні «місцевої» ідеології, яка протистоїть громадянській єдності. Частково приклад такого сепаратизму зараз наявний на Сході України. Ідеологічний сепаратизм, у свою чергу, ділиться на три підвиди: етнічний, релігійний та цивілізаційний. Етнічний сепаратизм ґрунтується на національній самоідентифікації людини, релігійний – на конфесійній належності, при цьому часто релігійний сепаратизм доповнює і посилює етнічний. Цивілізаційний сепаратизм зумовлюється більш масштабним поєднанням культурних, релігійних і етнічних відмінностей громад, як, наприклад, християнської і мусульманської у колишній Югославії, або сучасній Боснії і Герцеговині.

Сепаратизм може бути фактичним або формальним. У першому випадку центральна влада втрачає контроль над регіоном, а владні повноваження переходять до місцевої «еліти», яка ігнорує рішення центру, формує власні владні структури тощо. У другому випадку регіональна політична еліта проголошує радикальні вимоги політичної незалежності. Прикладом цього може слугувати Северодонецький з'їзд 28 листопада 2004 р. Формально з'їзд мав статус Всеукраїнського, а його метою було знайти вихід із суспільно-політичної кризи під час виборів Президента України. На з'їзд зібралися 3 тис. депутатів рад усіх рівнів із 17 областей (переважно Сходу та Півдня). Напередодні з'їзду та під час роботи пролунало кілька заяв, зокрема, про наміри створення «Південно-Східної автономії», про наміри відокремлення південно-східних областей, заклики до федералізації України [3].

За формами прояву сепаратистські рухи поділяються на сецесію, іредентизм, енозис та деволюцію. Сецесія – це відокремлення з метою створення власної держави. Іредентизм – відокремлення частини території з метою приєднання до іншої держави. Особливою рисою такого сепаратизму є обов'язкова активна участь третьої сторони – держави, до якої у перспективі має намір приєднатися регіон [1, с. 47]. Власне, саме такий прояв сепаратизму ми спостерігаємо у Криму та на Сході України.

Близьким до іредентизму є енозис – відокремлення задля возз'єднання з державою, у якій проживає основна частина певного етносу. Деволюція – процес, під час якого регіони вимагають і отримують дедалі більшу автономію від центральної влади.

Існують й інші різновиди і прояви сепаратизму: за динамічністю сепаратизм може бути еволюційний (переговорний) і радикальний (силовий); за цілями регіональних еліт – тактичний (з метою тиску на центр) і стратегічний (аж до відокремлення); за тривалістю – постійний (більш притаманний територіям компактного проживання етнічних меншин) і тимчасовий (зумовлений неглибокими соціокультурними причинами в умовах дестабілізації, погіршення соціально-економічної ситуації, кризою довіри до центральної влади); за спрямуванням – внутрішній і зовнішній; за соціальним станом – регресивний (характерний для відсталих регіонів, еліта яких прагне консервації суспільного життя) і прогресивний (характерний для порівняно більш розвинутих економічно та соціально регіонів держави); за територією – локальний і регіональний; за причинами – раціональний та міфологічний; за об'єктами спрямування – безадресний (незадоволення становищем), односторонній (спрямований проти конкретного регіону), обопільний (взаємна ворожнеча).

Наведена типологія дає можливість більш точно і аргументовано досліджувати реальні або уявні приклади сепаратистських проявів у конкретних регіонах. У тому числі й у Галичині.

Отже, які витoki міфу про «галицький сепаратизм»? Історично, за бажання, їх можна протягти аж до Галицько-Волинської держави. Ми ж зупинимось на новітньому міфі, що з'явився чверть століття тому. Наприкінці 1980-х років Галичина разом із Прибалтійськими республіками СРСР стала одним із локомотивів суверенізації на теренах конаючого СРСР. Ідея окремішності Галичини у цілому не нова. У 1991 р. занепокоєння керівництва УРСР викликало створення Галицької асамблеї з представників Львівської, Тернопільської та Івано-Франківської обласних рад. Щоправда Галицька асамблея ніяких сепаратистських закликів не висловлювала і після проголошення незалежності України фактично згорнула свою роботу.

Галицька асамблея – це дві спільні сесії Львівської, Тернопільської та Івано-Франківської обласних рад, які відбулися

16 лютого і 5 вересня 1991 р. затвердили угоду про основні принципи співпраці між цими обласними радами та створення регіональної координаційної ради з метою співпраці в політичній, економічній, торговельній, науково-технічній, гуманітарній і культурній сферах для піднесення життєвого рівня населення в умовах наростання кризи радянського суспільства. Були прийняті також Ухвали «Про єдність українських земель» і «Про проведення 17 березня 1991 обласних референдумів про незалежність України». Ця подія тоді стала приводом (причому ця теза час від часу з'являлася протягом наступного 20-ліття) для звинувачення цих трьох областей у проявах сепаратизму [4].

Натомість феномен галицької відособленості існує. Причому цей феномен тісно переплітається з іншим – із так званим «галицьким месіанством». Його слід розглядати в декількох ракурсах. **Історичний** – в історичному плані Галичина розвивалася за іншими сценаріями, ніж територія Наддніпрянської України, а також має історичний прецедент у вигляді існування ЗУНР. **Ментальний** – сусідство з германським світом породило у галичан схильність до формалізації громадських стосунків, до порядку і чіткості. Окрім схильності до порядку, галичан характеризує відданість традиціям і традиціоналізму, власне, ментально галичани близькі до Центральної, а не Східної Європи. Імовірно, не в останню чергу саме завдяки цій особливості національно визвольні процеси кінця 80-х – початку 90-х років ХХ ст. сприймалися на Галичині ще й крізь призму міфологізованих уявлень про львівську «багатокультурність», уявну належність до Європи, «де ми завжди були і до якої мусимо повернутися» [5, с. 200].

Ідея галицького месіанства стала визначальним фактором у сприйнятті жителями Галичини змін в умовах розпаду СРСР. Якщо для більшості населення України перебудова і процеси розпаду країни супроводжувалися розгубленістю і очікуванням невідомого, то для галичан розпад СРСР став шансом реалізувати своє бачення майбутнього і нав'язати свій проект державотворення [6]. Звідси витікає **політичний** ракурс галицької відособленості – уявлення про недостатню представленість галицької регіональної еліти в загальноукраїнських управлінських структурах (фактично після В. Чорновола Галичина не дала жодного

політичного лідера загальноукраїнського масштабу); усвідомлення того, що модель нинішньої України є далекою від галицького ідеалу, та нереалізованість євроінтеграційних прагнень. Власне політичні мотиви рухали депутатами облрад західноукраїнських областей під час ухвалення рішення про невизнання результатів другого туру президентських виборів у 2004 році, про припинення бюджетних відрахувань і так далі. Щось подібне повторилося через 10 років. З формальної точки зору, це можна кваліфікувати як сепаратистські дії.

Отже, рядовий галичанин – прибічник орієнтації на Європу. Як видно із результатів опитувань компанії Research & Branding Group, проведених у 2007–2012 рр., саме у Галичині спостерігається найвищий рівень орієнтованості на життя у об'єднаній Європі*.

Інтеграційні орієнтири (У якій країні або об'єднанні країн хотіли б жити)

	Галичина	Західна Україна (7 областей)	Україна в цілому
2007 рік			
У об'єднаному союзі Росії, України, Білорусі і Казахстану	2,6	6,2	33
У своїй власній країні без об'єднання з якою-небудь іншою країною і без входження в союзи держав	38,8	43,5	24,1
У об'єднаній Європі (Європейському Союзі)	50,4	40,1	22
У знову об'єднаному союзі усіх республік колишнього СРСР	-	1,6	11,9
У співдружності незалежних держав – СНД	1,7	2,3	4,1
Важко відповісти	6,5	6,4	4,9

* Тут і далі дані надано компанією Research & Branding Group. Розраховано за результатами загальнонаціональних опитувань Омнібус. Опитування проводилися на всій території України (із 2014 р. за винятком АР Крим, м. Севастополя та непідконтрольних територій Донецької і Луганської областей). Вибірка становила 1500 – 2000 респондентів. Похибка вибірки +/-2,2-2,8%. Для Галичини похибка вибірки становить +/-5,5%.

	Галичина	Західна Україна (7 областей)	Україна в цілому
			2008 рік
У об'єднаному союзі Росії, України, Білорусі і Казахстану	1,4	4,4	29,7
У своїй власній країні без об'єднання з якою-небудь іншою країною і без входження в союзи держав	30,6	32,4	24,7
У об'єднаній Європі (Європейському Союзі)	63,1	49,4	21
У знову об'єднаному союзі усіх республік колишнього СРСР	0,9	1,7	11,5
У співдружності незалежних держав – СНД	3,2	2,7	5,1
Важко відповісти	0,9	9,5	7,8
			2009 рік
У об'єднаному союзі Росії, України, Білорусі і Казахстану	1,8	11,8	34,6
У своїй власній країні без об'єднання з якою-небудь іншою країною і без входження в союзи держав	44,6	36,6	22,9
У об'єднаній Європі (Європейському Союзі)	45	39,9	20
У знову об'єднаному союзі усіх республік колишнього СРСР	1,8	4,4	12,6
У співдружності незалежних держав – СНД	3,6	2,5	4
Важко відповісти	3,2	4,8	5,9
			2011 рік
У об'єднаному союзі Росії, України, Білорусі і Казахстану	1.3	6,1	30,1
У своїй власній країні без об'єднання з якою-небудь іншою країною і без входження в союзи держав	43.5	38	28,8
У об'єднаній Європі (Європейському Союзі)	47.1	45,4	22,2
У знову об'єднаному союзі усіх республік колишнього СРСР	0.4	1,1	7,4

	Галичина	Західна Україна (7 областей)	Україна в цілому
У співдружності незалежних держав – СНД	0,4	1,3	4,6
Важко відповісти	7,2	8,1	6,9
			2012 рік
У об'єднаному союзі Росії, України, Білорусі і Казахстану	1,8	6,7	21,3
У своїй власній країні без об'єднання з якою-небудь іншою країною і без входження в союзи держав	38,3	34,2	26,8
У об'єднаній Європі (Європейському Союзі)	49,1	41,8	24,7
У знову об'єднаному союзі усіх республік колишнього СРСР	5	6,1	12,1
У співдружності незалежних держав – СНД	2,7	2,7	4,4
Важко відповісти	3,2	8,5	10,7

Якщо в цілому по Україні лідирували три варіанти відповідей – «у об'єднаному союзі Росії, Білорусі і Казахстану», «у власній країні без об'єднання з якою-небудь іншою країною і без входження в союзи держав» та «у об'єднаній Європі (Європейському Союзі)», то по Західній Україні основна маса відповідей зводилася до двох останніх варіантів, яким віддавали перевагу приблизно рівна кількість опитаних. Такий самий вигляд має ситуація і в трьох галицьких областях з тією різницею, що прихильники об'єднаної Європи у Галичині завжди переважали прихильників життя у власній державі без інтеграції в об'єднану структуру.

З іншого боку, варто звернути увагу на самоідентифікацію галичан. Як видно із результатів опитувань компанії Research & Branding Group, проведених у 2012–2016 рр., для галичан притаманне зростання відсотка тих, хто ідентифікує себе «українцем, громадянином України» (особливо у 2014–2015 рр.), як правило, за рахунок регіональної та локальної самоідентифікації. Ці дані певною мірою підтверджують висловлену Я. Грицаком тезу про те, що бути галичанином – означає бути вкрай націоналізованим, не лише свідомим своєї національної

ідентичності, але й вважати її за центральну вісь, навколо якої крутиться весь світ [7, с. 275].

Самоідентифікація (Ким себе особисто вважають (відчувають) у першу чергу?)

	Галичина	Західна Україна (7 областей)	Україна в цілому
			2012 рік
Українцем, громадянином України	57	59,3	48,6
Жителем свого міста, села, селища, району	24,8	24,5	26,5
Жителем свого регіону (області, групи областей)	5,7	3,8	5,3
Громадянином колишнього СРСР	0,3	1,1	9,2
Європейцем, жителем Європи	2,1	2	0,9
Громадянином світу, жителем планети Земля	2,1	2,9	3,3
Представником своєї національності	8,1	5,8	5,3
Важко відповісти	-	0,6	0,9
			2014 рік
Українцем, громадянином України	75,4	72,8	60,1
Жителем свого міста, села, селища, району	12,5	14	17
Жителем свого регіону (області, групи областей)	5,4	4	9,3
Громадянином СНД, Союзу країн колишнього СРСР	-	1,7	8
Європейцем, жителем Європи	4,9	3,8	2,1
Громадянином світу, жителем планети Земля	1,3	2,1	1,7
Важко відповісти	0,4	1,7	1,7
			2015 рік
Українцем, громадянином України	72,4	65,6	63,1
Жителем свого міста, села, селища, району	20,3	25,2	22,8
Жителем свого регіону (області, групи областей)	4,1	4,6	6,6
Громадянином СНД, Союзу країн колишнього СРСР	0,5	0,7	3,1
Європейцем, жителем Європи	2,3	2	1,6

	Галичина	Західна Україна (7 областей)	Україна в цілому
Громадянином світу, жителем планети Земля	-	0,4	1,4
Важко відповісти	0,5	1,5	1,6
			2016 рік
Українцем, громадянином України	63,8	60,2	56,3
Жителем свого міста, села, селища, району	24,5	23,9	22,1
Жителем свого регіону (області, групи областей)	2,6	5,2	8,3
Радянською людиною, громадянином колишнього СРСР	-	1	4,5
Європейцем, жителем Європи	4,4	3,7	1,7
Громадянином світу, жителем планети Земля	3,9	3,9	3,9
Представником своєї національності / етнічної групи	0,4	0,6	0,8
Важко відповісти	0,4	1,5	2,2

Також показовим є те, що власне європейцями себе ідентифікують 2,1–4,4% жителів Галичини. І, нарешті, порівняно із питанням про інтеграційні пріоритети, у питанні про самоідентифікацію відповіді галичан більшою мірою корелюють із відповідями по Західній Україні в цілому.

Галичани, як і мешканці Західної України, більшою мірою бачать між собою і східняками спільне, аніж роз'єднуюче.

Чого більше між жителями Заходу і Сходу України – спільного, чи роз'єднуючого?

	Галичина	Західна Україна (7 областей)	Україна в цілому
			2012 рік (вересень)
Більше спільного	74,5	68	51,3
Більше відмінного	20,1	22,9	38,8
Важко відповісти	5,4	9,1	9,9
			2013 рік (квітень)
Більше спільного	63,2	66,4	54,3
Більше відмінного	34,5	26,1	37,1
Важко відповісти	2,2	7,5	8,6

Релігійний фактор. Згідно з результатами опитування компанії Research & Branding Group, проведеному у липні 2009 р., 53,6% галичан ідентифікували себе як греко-католики, тоді як у цілому по Західній Україні таких було 29,1%, а по Україні – 7,7%. Отже, Галичина у релігійному відношенні є особливим регіоном України. Втім, саме на Галичині було найбільше тих, хто вважає, що між греко-католиками і православними більше спільного, ніж роз'єднуючого.

Чого більше між православними і греко-католиками – спільного чи роз'єднуючого

	Галичина	Західна Україна (7 областей)	Україна в цілому
2009 рік (липень)			
Більше спільного	79,4	66,5	37,4
Більше відмінного	12,6	14,9	21,1
Важко відповісти	8,1	18,6	41,5

Отже, на сьогодні зовнішньополітичний, ментальний і релігійний чинники у сукупності не дають підстав стверджувати про сепаратистські настрої жителів Галичини. Втім, залишається фактор невдоволення внутрішньополітичною ситуацією, діями влади, що потенційно може стати причиною одного з видів сепаратизму.

Починаючи із президентської виборчої кампанії 2004 року, а особливо після політреформи і парламентських виборів 2006 року, державна влада і її рішення в Україні все більше й більше ставала заручницею політичних партій і політиків, які заради підвищення своїх рейтингів вдавалися до незважених, популістських дій, орієнтованих виключно на власних виборців. Як наслідок, ставлення до влади населення тих чи інших регіонів стало визначатися здебільшого маркерами «свій» – «чужий». Відповідно, жителі Західної України (і Галичини зокрема) у більшості не сприймали владу, сформовану Партією регіонів і Президента В. Януковича, натомість жителі південно-східних областей і (Донбасу зокрема) не сприймали їхніх опонентів – Президента В. Ющенка, лідерку ВО «Батьківщина» Ю. Тимошенко та інші партії національно-демократичного і прозахідного спрямування, що безпосередньо проявлялося у результатах голосування на виборах.

Зокрема, у Галичині навіть у межах Західної України під час парламентських виборів 2006–2012 рр. простежувався вищий сукупний відсоток підтримки «проєвропейських» політичних сил: по Україні в цілому 38,2–45,6%, Західній Україні 63,7–76,7%, а Галичині – 75,7–89,4% [8, с. 20–21].

Утім, як свідчать результати опитувань компанії Research & Branding Group, у ставленні до сформованої різними політичними торами влади кардинально галичани не вирізнялися.

Ставлення до існуючої у державі влади

	Галичина	Західна Україна (7 областей)	Україна в цілому
			2009 рік (лютий)
Підтримка	9,5	7,2	3,4
Повага	3,6	6,6	2,8
Байдужість	25,3	25,9	18,5
Недовіра	76,5	68,4	71,7
Ненавість	22,2	19,3	20
Важко відповісти	2,3	3,2	2,7
			2010 рік (грудень)
Підтримка	1,8	5,5	18
Повага	2,2	5,1	13,5
Байдужість	19,7	22,2	17,9
Недовіра	69,1	63,3	44,6
Ненавість	9	7,4	5,8
Важко відповісти	3,1	3,6	5,7
			2013 рік (квітень)
Підтримка	3,2	2,7	4,1
Повага	10,8	8,8	12,2
Байдужість	36	38,4	37,7
Недовіра	52,7	44,2	41,2
Ненавість	10,8	11,7	7,8
Важко відповісти	2,7	5,5	6
			2015 рік (березень)
Підтримка	16,3	14,2	13,3
Повага	8,9	8,2	7,5
Байдужість	16,7	13,1	11,5

	Галичина	Західна Україна (7 областей)	Україна в цілому
Недовіра	56,7	56,2	56
Ненавість	6,9	8,6	13,3
Важко відповісти	13,8	13,8	12,9
			2016 рік (вересень)
Підтримка	6,1	4,6	5,1
Повага	0,9	2,1	3,3
Байдужість	13,1	15,6	16,9
Недовіра	70,7	70,3	62,3
Ненавість	2,6	5,4	9,3
Важко відповісти	7,9	5,6	6,7

З одного боку, це свідчить про відсутність у галичан якогось надто особливого, порівняно з мешканцями інших регіонів, ставлення до влади залежно від того, хто саме при владі. Але, з іншого, небезпека криється у гіпотетичній імовірності сплесків так званого тимчасового сепаратизму.

Після подій, пов'язаних із Євромайданом і Революцією Гідності, та в умовах військового протистояння в Україні у загальних рисах почав формуватися консенсус щодо вибору на користь саме європейської інтеграції. Але на фоні перипетій довкола ратифікації Угоди про асоціацію, затягування надання безвізового режиму з ЄС громадянам України тощо цілком можливо є активізація певних сил, що пропагують самостійну інтеграцію Галичини до ЄС – таких, наприклад, як Європейська галицька асамблея (ЄГА).

Презентація громадської організації Європейська галицька асамблея відбулася у вересні 2014 р. Під час цього заходу, крім загальних заяв про те, що регіон має стати «локомотивом змін у країні, голова ЄГА В. Павлів заявив: «Ми не приймаємо ніякої політики багатовекторності. **Галичина** повинна бути в Європейському Союзі» [9]. Аби не мати ілюзій щодо позицій В. Павліва, можна навести ще декілька його цитат на порталі OSTriv GALisisa [10]:

- **«Колонія Галичина» (30.08.2012):** «За двадцять років незалежності України галичани не раз мали нагоду зробити свій

край суб'єктом, а не об'єктом новітньої української історії, але щоразу відмовлялися від цього на користь свого колоніального статусу щодо нової вже київської метрополії. Київ використовував свій новий статус спочатку несміливо, але з роками щораз впевненіше. А під час закріплення у київській метрополії донецького клану ознаки колоніального стану Галичини в українській державі стали більш ніж очевидними».

- **«Підготувати Галичину до автономії» (06.02.2013):** «Ті, хто так не люблять розмов про «автономність» Галичини, мали б принаймні визнати, що галичани і так реалізують свою окремішність у цілій низці сфер. Щоб не дивитися на теми автономії Галичини чи федералізації України як на вовка, якого не треба викликати з лісу, нема чого поводитися, як Червона Шапочка, якій конче треба до лісу. Зміна адміністративно-територіального формату держави – це тільки справа часу. І можна припустити, що часу цього не так вже й багато».

- **«Що означає автономія Галичини?» (07.02.2014):** «Це означає, що бюджетні посади в державних та місцевих структурах Галичини (втім у військових підрозділах та органах правопорядку) повинні займати передусім галичани, а у випадку недостачі кадрів можуть бути запрошені фахівці з інших регіонів тільки за згодою органів місцевого самоврядування і тільки на конкурсній основі. Це надання органам місцевого самоврядування (територіальним громадам) найвищих повноважень в питаннях, які стосуються життєзабезпечення регіону. Жодних рішень щодо використання людських чи природних ресурсів Галичини, а також її фінансово-економічних ресурсів, не може ухвалювати третя сторона – тільки легітимно обрана влада регіону».

Слід також додати, що цю організацію у регіоні часто пов'язують із іншою – очолюваним В. Медведчуком «Українським вибором», що провадить відверту проросійську діяльність. Утім, пік активності ЄГА припав на кінець 2014 – початок 2015 р. і на сьогодні ЄГА і її очільник не мають широкої суспільної підтримки.

Але ідеї «галицької окремішності» час від часу проявляються принаймні у експертно-медійному форматі. Наприклад, керівник ще однієї громадської організації «Інститут західноукраїнських студій» Олег Хавич, який є прихильником федеративного устрою

України пропагує ідеї федералізації України: «Ми говоримо про необхідність перетворення України в асиметричну федерацію. Ми (Інститут західно-українських студій) обговорюємо питання, які перебувають за межами офіційного дискурсу, які вважаються мало не забороненими, принаймні табуйованими. Переважна більшість людей, з якими я спілкуюсь останні 25 років, займаючись політикою в Чернівцях, Західній Україні та Києві, як правило, це люди, які вимагають де-факто автономного статусу для Галичини. Серед них також є й ті, кого справді можна вважати сепаратистами. Вони вважають і говорять, що Галичина гідна стати окремою державою. Як правило, вони говорять про цю майбутню державу як члена ЄС. І вже зовсім небагато знаю людей, які говорять, що ми (Галичина) будемо абсолютно незалежними. Справжніх сепаратистів у Західній Україні завжди було мало, а зараз, після подій на Сході, жодна людина, навіть якщо вона так думає, не буде говорити про це публічно» [11]. Діяльність цієї структури сьогодні є дещо більш активною, ніж діяльність ЄГА у соцмережах, але так само не має широкого суспільного резонансу.

За влучним висловлюванням львівського культуролога, редактора журналу «Ї» Тараса Возняка «галицький сепаратизм» – не більше ніж кабінетна гра, й він за цією грою бачить вплив Росії: «Що стосується галицького сепаратизму – то це ще один з елементів дуже розтягнутого в часі плану Володимира Володимировича Путіна. Він і на Закарпатті плекав це, як міг, і в Галичині пробував підкидати цю ідею. Комусь це подобалося, комусь – ні. Галичани люблять поестетствувати в затишних кафе і представляти з себе великих галицьких сепаратистів, але це не більше ніж кабінетна гра» [12].

Отже, наразі перспективи реального прояву «галицького сепаратизму» є суто гіпотетичними. Але, на наше переконання, не варто недооцінювати потенціал галицької особливості, яку за певних умов (наприклад, провалу євроінтеграції або реваншу проросійських політичних сил і чергового розвороту України на Схід) і за певної «допомоги» сусідніх держав цілком можливо використати з метою дезінтеграції або дестабілізації України.

1. Цебенко О. Форми вияву сепаратизму: теоретико-методологічний аспект / О. Цебенко // Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку. – 2014. – Випуск 26. – С. 44–51.

2. Наконечний В. С. Сепаратизм: поняття та підходи до тлумачення / В. С. Наконечний // Политические процессы и институты. – К., 2007. – № 3. – С. 127–132.

3. Северодонецький з'їзд 2004 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.litopys.com.ua/encyclopedia/dukhovne-zhittya-susp-lstva-v-roki-nezalezhnost/s-verodonetskiy-z-zd-2004-r/>

4. Яковина М. Хто ділить і руйнує соборну Україну? / М. Яковина // Львівська газета. – 2004. – №237 (261). – 23 грудня.

5. Рябчук М. Дві України: реальні межі, віртуальні війни / М. Рябчук. – К.: Критика, 2003. – 336 с.

6. Адамович С. В. Галицьке месіанство в процесі становлення сучасної Української держави [Електронний ресурс] / С. В. Адамович. – Режим доступу: <http://194.44.152.155/elib/local/1620.pdf>

7. Грицак Я. Страсті за націоналізмом. Історичні есеї / Я. Грицак. – К.: Критика, 2004. – 344 с.

8. Див.: Нахманович В. Феномен «Свободи». Виборці радикальних націоналістів у дзеркалі соціології / В. Нахманович. – К.: КМІС, 2016. – 224 с.

9. У Львові представили ГО «Європейська галицька асамблея» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://portal.lviv.ua/news/2014/09/19/172500>

10. Детальніше див.: OSTrív GALisisa [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ostriv.info>

11. Олег Хавич: У випадку непокори Києву по львівській Ратуші стрілятимуть так само, як по «Донбас Арені» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://varianty.lviv.ua/23622-oleh-khavych-u-vypadku-nepokory-kyevu-po-lviskii-ratushi-striliatymut-tak-samo-yak-po-donbas-areni>

12. Тарас Возняк : «Галицький сепаратизм – не більше ніж кабінетна гра» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://day.kyiv.ua/ru/article/podrobnosti/taras-voznjak-galickiy-separatizm-ne-bolshe-chem-kabinetnaya-igra>